

ΑΤΕΛΕΙΩΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΡΑΤΑ

'Ατέλειωτ' είναι η στρατα, ποῦ ἀκλουθῶ,
Καὶ τὴ σκεπάζουν ἀγκαθιές κι' ἀγριοὶ τὴν πνίγουν
[βατοὶ]
Ποιὸς ξέρεῖ, ἂν δὲ θὰ κουρασθῶ στὴν ἀκρηα πρὶ βρεθῶ
Καὶ πρὶν ἰδῶ τὸ ὄνειρευτὸ παλατι!

'Ατέλειωτ' είναι η στρατα, ποῦ ἀκλουθῶ,
'Ατέλειωτες καὶ οἱ συμφορὲς καὶ τὰ παθήματα μου.
Τ' ἀγκαθια, ποῦ τὰ πόδια μου τρυποῦν, ἄχ! τὰ
[γροικῶ]
Νὰ σκίζουν, νὰ ματώνουν τὴν καρδιά μου!

'Ατέλειωτη είναι η στρατα, ποῦ ἀκλουθῶ,
Μὲ βλέπει ὁ κοσμος καὶ γελαεὶ καὶ μοῦ μιλαεὶ μὲ
[εἰρώνια]
Καρμιά πληγὴ δὲ φέρνει τοσὴ λύπη καὶ καμὸ,
Σαν τὰ σκλῆρὰ τοῦ κοσμου καταφρονια.

'Ατέλειωτη είναι η στρατα, ποῦ ἀκλουθῶ,
Καὶ τὴ σκεπάζουν ἀγκαθιές κι' ἀγριοὶ τὴν πνίγουν
[βατοὶ]
Μπορεῖ στὴν ἀκρηα πρὶ βρεθῶ νὰ κουρασθῶ καὶ νὰ
[χαθῶ,
Ὅμως πρὶν δούση μου ἡ πνοὴ καὶ μου κλεισθῇ τὸ
[ματι
"Ἄλλο δὲν παίρνω μονοπατι!...

Βολος, 1904.

ΠΕΥΚΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

Ο ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ Ζ'.

Manchester, Μάρτης τοῦ 1904.

Καὶ τὸ σύστημα τῆς 'Αποικιακῆς προτίμησης
καταδικάζουν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἀνοιχτοῦ 'Εμπορίου ὅσο
καὶ τ' ἄλλα δύο.

"Ὅλοι μας θέλουμε (ἀπαντοῦνε) νὰ σφιχτοδέσουμε
τὴν 'Αγγλίαν μὲ τὰς ἀποικίας τῆς, δὲ νομίζουμε ὅμως
τὸν ἐμπορικὸ σύνδεσμο ἀναγκαῖο γιὰ τὴν πολιτικὴν
ένωση τοῦ Κράτους. Πολὺ καλλίτερος εἶναι ὁ σύνδεσ-
μος ποῦ στηρίζεται στὴν ὁμογένεια καὶ στὴν ὑπερη-

φάνεια χέρια· γιούλια καὶ μανούσια καὶ γαλατσιδὲς
τάβραξες ἢ γῆς. 'Ισκιος ἦταν τὸ καλοκίρι καὶ τὴν ἀ-
νοιξὴ λουλούδια καὶ τὸ χυνόπωρο μαγεῖται καὶ σὲ καθ'
ἐποχὴ παρικό. 'Απ' ἐδῶ φαίνονταν καλὰ ἡ πεδιάδα
καὶ μπορούσαν νὰ βλέπουν αὐτοὺς ποῦ ἐβόσκον· φαίνον-
ταν καλὰ κ' ἡ θάλασσα κ' ἐβλεπαν ὅσους ταξίδευαν
γυῖο-γαλῶ. "Ὅστε κι' αὐτὰ πρόσθεταν στὴν ὁμορφίαν
τοῦ περιθωίου. Καὶ κοταμεσῆς τοῦ περιθωίου στὸ μέ-
κος καὶ πλάτος, ἦταν καὶ τοῦ Διόνυσου καὶ βωμός. Πε-
ριτριγύριζε τὸ βωμὸ μισὸς καὶ τὸ νὰ κλήματα κ' εἶχε
μέσα ὁ νὰς διονυσιακὴς ζουγραφίης· τὴ Σμελὴν ποῦ γέν-
ναγε, τὴν 'Αριάδνη ποῦ κοιμόταν, τὸ Λυκούργου δεμένο,
τὸν Πενθέα, ποῦ κατακουκλιάζονταν· ἦταν καὶ 'Ἰντοὶ
ποῦ νικόντουσαν καὶ Τυρρηνοὶ ποῦ ἀλλάζαν μορφή· πέν-
του Σχτυροὶ· πέντου Βάχης ποῦ χόρευαν· μὴτε ὁ Πάνας
εἶχε λησμονηθῇ, παρὰ καθόνταν κι' αὐτὸς παιζοντας τὸ
σουραῦλι ἀπάνου σὲ βράχο, παρόμοιος μὲ παιγνιδιότορα
ποῦ ἐπαίξε τὸν ἴδιον σκοπὸ καὶ γιὰ κείνους ποῦ πατοῦ-
σαν, καὶ γιὰ κείνες ποῦ χόρευαν.

Β'. "Ἄν κ' ἦταν τέτοιο τὸ περιθώριον, ὁ Λάμωνας
τὸ σιγούριζε, κάθοντας τὰ ξερὰ, στηλόνοντας τὰ κλή-
ματα· τὸ Διόνυσον σταφάνωσε· ἀνοιξε αὐλάκι νὰ τρέχει
τὸ νερὸ στ' ἀνθία ἀπὸ μιὰ πηγὴ, ποῦ τὴ βρῆκεν ἀνά-
μεσά στὰ λούλουδα ὁ Δάφνης· ἦταν κοντὰ στ' ἀνθία
ἡ πηγὴ, τὴν ἔλεγαν ὅμως πηγὴ τοῦ Δάφνης. Παρὰ

φάνεια τῆς κατοχῆς καὶ τῆς ἱσπορίας. Μὲ τέτοιο
σύνδεσμο ὡς τώρα τὸ Βρετανικὸν Κράτος μεγα-
λῶσε, δυνάμωσε, πλούτισε, σφιχτοδέθηκε καὶ πρό-
κοψε σημαντικά, καὶ δὲν εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶχε φόβο
νὰ διαλυθῇ, ἢ πὼς χρειάζεται καινούριο δασμολο-
γικὸν σύστημα νὰ τὸ συγκρατήσῃ. Οἱ προτιμητικοὶ
δασμοὶ ἀντὶς νὰ ἐνώσουν ὅλα τοῦ τὰ μέρη πρὶ
σφιχτά, θὰ παρᾶξουνε μάλιστα τὴν τωρινὴν ἀρμονίαν
τους. Σήμερον καθε αὐτόνομη ἀγγλικὴ ἀποικία εἶναι
τέλεια ἀνεξάρτητη στὴν οικονομικὴν, ἐμπορικὴν καὶ
βιομηχανικὴν νομοθεσίαν τῆς, ἀπαράλλαχτα ὅπως κ' ἡ
'Αγγλία. "Ὅταν ὅμως τὸ δασμολογικὸν σύστημα καθε
μέρους θὰ κρέμεται στὸ σύστημα ὅλων τῶν ἄλλων ἢ
ἀνεξαρτησία θὰ χαθῇ καὶ τὰ συμφέροντα θ' ἀντιμέ-
χονται. Τὸ ζήτημα εἶναι πραχτικόν— ἂν ἡ θυσία
θῇ καὶ ἡ ὄχι μεγαλειότερη. τῆς ἀμοιβαίας ὠφελείας—
καὶ πρέπει ν' ἀποφασισθῇ πραχτικά. Οἱ ἀγγλικὲς
ἀποικίες ἐννοοῦνε νὰ κρατήσουν ὅσους δασμοὺς εἰσα-
γωγῆς νομίζουν ἀναγκαίους γιὰ νὰ ψυχώσουν τις
βιομηχανίας τους καὶ ἄλλο δὲν τάζουν παρὰ νὰ βάλ-
λουν ἀκόμα μεγαλειότερους στὰ ξένα εἶδη παρὰ στ'
ἀγγλικά. Εἶναι ὅμως ὁλοφάνερη ἀδικία ν' ἀφήσῃ ἡ
'Αγγλία τ' ἀποικιακὰ εἶδη νὰ συναγωνίζονται λεύ-
τερα μὲ τὰ δικά τῆς, ἐνῶ στίς ἀποικιακὰς ἀγορὰς οἱ
ὅροι συναγωνισμοῦ δὲ θῇ καὶ οἱ ἴδιοι γιὰ τὸν 'Αγγλο
ὅπως καὶ γιὰ τὸν ἐντόπιον βιομήχανον. Οἱ ἀποικίες
τῆς ζητοῦν πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅτι ἐννοοῦνε νὰ τῆς
δώσουν. Γιὰ τὴν 'Αγγλίαν τὸ καινούριο σύστημα
ἐννοεῖ φορολογία ἀπάνω σὲ θρόφιμα, ἀφοῦ γιὰ νὰ προ-
τιμήσῃ τις ἀποικίας πρέπει, ὅπως εἶδαμε, νὰ βάλῃ
δασμὸ σὲ θρόφιμα ποῦ φέρνει ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν ἀφί-
νοντας ἀφορολόγητα τὰ δικά τους. Αὐτὸ ἀγγίζει
τὴν θροφὴν ὅλου τοῦ ἀγγλικοῦ πληθυσμοῦ, καὶ τὸ ζή-
τημα εἶναι ἂν πρέπει νὰ θυσιάσῃς τὰ συμφέροντα
σαράντα ἑκατομμυρίων ψυχῶν γιὰ νὰ ὠφεληθῶν μο-
νάχα ἑντεκα. "Ἐπειτα, ὅταν ὁ ἀγγλικὸς λαὸς δῇ τὴν
ὠφέλειαν τῶν ἀποικίων συντροφιασμένη μὲ φόρο ἀπάνω
στὸ ψωμί, μὲ ἀκρίβεια καὶ κακοπέραση, θὰ νομίσῃ
τίς ἀποικίες ἀνωφελετο βάρος· καὶ τότες πᾶει ἡ
ιδέα τῆς Αὐτοκρατορίας, ἂν ὄχι κ' ἡ πολιτικὴ
ένωση τοῦ Κράτους.

Τὸ γερμανικὸν Zollverein εἶναι διαφορετικόν. Σκο-
πὸς του καὶ ἀποτέλεσμα εἶταν νὰ λείψῃ καθε ἐμπό-
διο στὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον τοῦ γερμανικοῦ Κράτους,
κ' εἶται ἡ Γερμανία, μ' ὅλο τὸ προστατευτικὸν τῆς
σύστημα, εἶναι ἀλήθινά, ὅσο γιὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς
ἐμπόριον, μεγάλο ἀνοιχτοεμπορικὸν Κράτος 58 ἑκατομ-
μύριων καὶ περιοχῆς διπλῆς τῆς 'Αγγλικῆς· καὶ τό-

κοῦσε καὶ τὸ Δάφνη ὁ Λάμωνας νὰ παχαίνει τὰ γί-
δια ὅσο μπορούσε περισσότερο, λέγοντας ὅτι δίχως ἄλλο
κ' ἐκεῖνα θὰ ζητήσῃ νὰ τὰ ἰδεῖ ὁ ἀφέντης, ἐρχάμενος
ὕστερ' ἀπὸ καιρὸ. Κ' ἐκεῖνος δὲ φοβόταν ὅτι δὲ θὰ παι-
νευτῇ γι' αὐτὰ, γιὰτι καὶ διπλὰ ἀπὸ ὅσα πῆρε τὰ-
καμε καὶ λύκος μὴτε ἑνα δὲν τοῦ ἀρπάξε καὶ ἦταν
πρὶ παχιά ἀπὸ τὰ πρόβατα. Καὶ θελοντας νὰ εἶναι ὁ
ἀφέντης τοῦ πρὶ πρόθυμος γιὰ τὸ γάμο του, νοιάζονταν
γι' αὐτὰ μὲ καθε τρόπο, φέρνοντάς τα στὴ βόσκῃ ἀπ'
τοῦ Θεοῦ τὸ χάραμα καὶ γυρίζοντάς τα στὴν στένην τὸ
δεῖλιν· δύο φορές τὴ μέρα τὰ πότιζε καὶ ζητοῦσε τὰ πρὶ
καλὰ βοσκοτόπι· νοιάστηκε καὶ γιὰ σκαφιδία και-
νούργια καὶ γιὰ τάλαρους πολλοὺς καὶ γιὰ καλαμωτὲς
μεγαλύτερες. Καὶ τόσο φρόντιζε, ὡς ποῦ καὶ τὰ κέρατα
ἄλειψε καὶ τὸ μαλλὶ τοὺς χτένιζε. Θὰ νόμιζε κανένας
πὼς κοπαδὶ ἀφιερωμένο στὸν Πάνα βλέπει. Καὶ κοπία-
ζε σ' ὅλα μαζί του γι' αὐτὰ κ' ἡ Χλόη· καὶ, λησμο-
νώντας τὸ κοπαδὶ τῆς, τὸν περισσότερο καιρὸ κοντὰ σ'
ἐκεῖνα ἔμεναν, ὡς ποῦ νόμιζεν ὁ Δάφνης, ὅτι ἐξατίας
τῆς τοῦ φαίνονταν ἁμωρὰ τὰ γίδια.

Γ'. Κ' ἐνῶ αὐτοὶ ἔκαναν αὐτὰ, δευτέρως μαντάτο-
ρας ἐρθόντας ἀπὸ τὴν πολιτεία, πρόσταξε νὰ τρυγᾶν
τὰμπέλια τὸ γληγορότερον· κι' αὐτὸς εἶπε, θὰ μένει ἐ-
κεῖ ὅσο-ποῦ νὰ κάμουν τὰ σταφύλια μούστο, κ' ὕστερς
γυρίζοντας στὴν πολιτεία θὰ φέρει τὸν ἀφέντη, ὅταν

σο τὴν ὠφέλησῃ αὐτὸ τὸ σύστημα, ποῦ μόλις νοιώθει
τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῶν προστατευτικῶν τῆς
δασμῶν ἀπάνω σὲ ξένα ἐμπορεύματα. Τὸ ἴδιον κ' ἡ 'Α-
μερικὴ. Μὲ 80 ἑκατομμύρια πληθυσμὸ καὶ περιοχὴν
σὰν τῆς Εὐρώπης, οἱ 'Ενωμέναις Πολιτεῖες τῆς εἶναι
τὸ μεγαλειότερον ἀνοιχτοεμπορικὸν ἔθνος τοῦ κόσμου
καὶ τὴ μεγάλην τοὺς προκοπὴν τὴν ἐχρυστοῦνε δίχως
ἄλλο, μαζί μὲ τὰ φυσικά τους πρὸςόντα, κλιματικὰ
καὶ γεωλογικά, καὶ στὸ ἀμοιβαῖόν τους ἀνοιχτὸ ἐμπόριον.

Εἶναι ὅμως ἀδύνατον τέτοιο σύστημα μέσα στὸ
Βρετανικὸν Κράτος. Ἐνῶ ἡ 'Αγγλία, ὅπως κ' ἡ 'Αγ-
γλικὴ 'Ἰνδια καὶ κατὰ ἄλλας τῆς Κατοχῆς, εἶναι
ἔθνη ἀνοιχτοεμπορικά, οἱ αὐτόνομες ἀποικίες τοῦ
Καναδᾶ, τῆς 'Αυστραλίας καὶ Νέας Ζηλαντίας εἶναι
ἀκόμα προστατευτικῆς, καὶ μὴτὴ ἐννοοῦνε νὰ βγά-
λουν τοὺς δασμοὺς τους σὲ ἀγγλικά ἐμπορεύματα
μὴτε μποροῦνε νὰ τὰ κάμουν, ἀφοῦ οἱ δασμοὶ τους
εἶναι ἀναγκαῖατατο κυβερνητικὸν εἰσόδημα. Ἐνῶ τὸ
Zollverein θὰ πῇ ἀλήθεια ἀνοιχτὸ ἐμπόριον, ἡ 'Απο-
ικιακὴ Προτίμηση καταντᾷ σὲ Προστασία. Βά-
ζοντας ἡ 'Αγγλία δασμοὺς σὲ εἶδη ποῦ τώρα δὲν
ἔχουνε γιὰ νὰ δώσῃ προτίμηση στίς ἀποικίας τῆς,
ἀπὸ ἀνοιχτοεμπορικὸν ἔθνος γίνεται προστατευτικόν,
ἐνῶ οἱ προστατευτικὲς ἀποικίες τῆς θὰ μείνουν πάντα
προστατευτικῆς. Καὶ τὸ κάτω κάτω τὸ ἀποικιακόν
τῆς δὲν εἶναι παρὰ τὸ τέταρτον ὅλου τοῦ ἐξωτερικοῦ
τῆς ἐμπορίου ποῦ κοντεύει νὰ φτάσῃ τὰ ἐννιακῶσις
ἑκατομμύρια λίρες τὸ χρόνο. Τὸ τρίτον τῆς ἀποικια-
κῆς ἐξαγωγῆς τῆς τὸ παίρνει ἡ ἀγγλικὴ 'Ἰνδια ποῦ
ὄντας τόπος ἀνοιχτοεμπορικῆς, λίγο θὰ ὠφεληθῇ— κ'
ἴσως μάλιστα ζημιωθῇ πολὺ— ἀπὸ τὸ σύστημα προ-
τιμητικῶν δασμῶν. Οἱ προστατευτικὲς ἀποικίες τῆς,
ποῦ καθ'αὐτὸ χάρη τοὺς ζητοῦνται προτιμητικοὶ
δασμοὶ, δὲν εἰσάγουν παρὰ ἐξήντα ἑκατομμύρια λίρες
ἀγγλικά ἐμπορεύματα τὸ χρόνο. Δὲ γίνεται νὰ τα-
ράξῃ γιγαντένιον ἐμπόριον κοντὰ ἐννιακῶσιων ἑκατομ-
μύριων γιὰ χατίρι ἐξήντα. "Ἄν μεγαλώσῃ τὸ ἐμπόριον
τῆς μὲ τις ἀποικίας, ἄλλο τόσο θὰ τὸ περιορίσῃ μὲ
τοὺς ξένους, βγάζοντάς το ἔτσι ἀπὸ τὸ φυσικὸν του
δρόμον, ποῦ στὸ τέλος θὰ πῇ ζημιὰ. 'Αγοράζοντας
λιγώτερον ἀπὸ τοὺς ξένους θὰ τοὺς πουλᾷ καὶ λιγώ-
τερον, κ' ἐπειδὴ θὰ τοὺς φορολογῇ μερικὰ εἶδη χά-
ρη στίς ἀποικίας τῆς, θὰ ζητήσουν κιόλας νὰ τὴν
βλάψουνε μὲ ἀνταποδοτικούς δασμοὺς. 'Ἡ 'Αμερικὴ
λ. χ. εὐκόλως τὸ κατορθώνει βάζοντας δασμὸ ἐξαγω-
γῆς ἀπάνω στὸ μπαμπάκι, τὴν πρώτην ὕλην σημαν-
τικῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας, ἢ ἐμποδίζοντας νὰ

πᾶ εἶναι ὁ χυνοπωριάτικος τρύγος. Αὐτόνε λοιπὸν τὸν
Εὐδρομον (εἶται τὸν ἔλεγαν, γιὰτι δουλειὰ του ἦταν νὰ
τρέχει) τὸν περιποιόντουσαν μὲ καθε τρόπο, καὶ συνα-
μα ἀποτροπύσαν τ' ἀμπέλια, τὰ σταφύλια στὰ πατη-
τήρια τᾶφροναν, τὸ μούστο στὰ βαγένια τὸν ἔριγαν,
ἀφίνοντας ἀπάνου στὰ κλήματα τὰ μισογινομένα στα-
φύλια, γιὰ νὰ μπορέσουν ὅσοι θάρχυντουσαν ἀπὸ τὴν
πολιτεία νὰ πάρουν ἰδέαν τοῦ τρύγου καὶ νὰ εὐχαριστή-
θω. Κ' ὅταν πᾶ ἐτοιμαζόνταν νὰ γυρίσῃ στὴν πο-
λιτεία ὁ Εὐδρομος, κι' ἄλλα ὄχι λίγα ὁ Δάφνης τοῦ-
δωσε, μὰ κι' ἀκόμη ὅσα δῶρα μπορούσε νὰ τοῦ δώσῃ
ἑνας γιδάρης· τυριὰ καλοπρηγμένα· κατσακίκι ὄψιμο,
γιδωτόμαρο λευκὸ καὶ μαλλιαρό, γιὰ νὰ τὸ φορεῖ τὸ
εἰμῶνα, ὅταν τρέχει· κ' ἐκεῖνος χαίρονταν καὶ φιλοῦ-
χε τὸ Δάφνη καὶ τοῦδινε τὸ λόγο του, πὼς κατὰ κα-
σλὸ γι' αὐτόνε στὸν ἀφέντη θὰ πῇ. Κ' ἔφυγεν ὁ Εὐ-
δρομος φίλος τοὺς πᾶς.

Δ'. 'Ὁ Δάφνης ὅμως γεμάτος ἀνησυχία μαζί μὲ
τὴ Χλόη ἔμενε· μὰ κ' ἐκεῖνη πολὺ γι' αὐτόνε φοβό-
ταν, ἐπειδὴ παιδὶ συνηθισμένο νὰ βλέπει τὰ γίδια καὶ
τὸ βουνὸ καὶ τοὺς ζευγολάτες καὶ τὴ Χλόη, πρώτην
φορὰ ἔμελε νὰ ἰδεῖ τὸν ἀφέντη, ποῦ πρῶτα μονάχα τ'
ὄνομα του ἀκούγε. Γιὰ τὸ Δάφνη λοιπὸν ἀνησυχῶσε
πὼς θὰ μιλήσῃ τοῦ ἀφέντη καὶ γιὰ τὸ γάμον τοὺς ἔ-
στειμε ἢ ψυχὴ τῆς, μήπως τοῦ κάκου τότε νειρευοντου-

εξάγεται από τὰ λιμάνια της σιτάρι τοῦ Καναδά, ὅταν τὰ λιμάνια τοῦ Καναδά εἶναι παγωμένα.

Ἐξὸν ποῦ τὸ ἐμπόριο τῶν αὐτόνομων προστατευ-
τικῶν ἀποικιῶν εἶναι πολὺ μικρὸ, πολλὰ ἀπ' ὅσα εἰ-
σάγουν ἀδύνατον νὰ γίνονται στὴν Ἀγγλίαν. Ὅταν
ἀφαιρέσης αὐτὰ, τὸ ποτὶ ἐξαγωγῆς ποῦ ἴσως κερδι-
σῇ ἡ Ἀγγλία δὲν εἶναι παρὰ μικροσκοπικὸ μέρος ὅ-
λης τῆς ἐξαγωγῆς της. Ἡ προτίμησις ποῦ θὰ τῆς
δώσουν οἱ ἀποικίαι δὲν ὀφείλει, ἀφοῦ σκοπὸς τους εἶ-
ναι πάντα νὰ προστατεύουν τὴς βιομηχανίας τους.
Τὶ ἀξίζει λ. χ. ἡ προτίμησις ποῦ τῆς ἔδωκε τὸ Κα-
ναδά, ἀφοῦ ὁ ἐκεῖ βιομήχανος προστατεύεται ἀκόμα
κατὰ 24 τὰ ἑκατὸ ἀπὸ δασμοὺς εἰσαγωγῆς. Ὁ ἀν-
τίπαλος τοῦ Ἀγγλοῦ στὶς ἀποικιακὰς ἀγορὰς δὲν
εἶναι τόσο ὁ ξένος ὅσο ὁ ἐντόπιος βιομήχανος. Κα-
θ' αὐτὸ σκοπὸς κάθε προστατευτικῆς ἀποικίας δὲν εἶ-
ναι μονάχα νὰ γίνῃ μιὰ μέρξ ἀνεξάρτητη καὶ ξένης
βιομηχανίας, παρὰ καὶ νὰ ἐξάγῃ ἡ ἴδια δικὰ της βιο-
μηχανήματα. Καὶ νὰ μεγαλώσῃ λοιπὸν τώρα ὁ Ἀγ-
γλος βιομήχανος τὴν δουλειὰ του μετὰ τὴς ἀποικίας,
θὰ νικηθῇ, ὅμως στὸ τέλος, ἀπὸ τὸ συναγωνισμὸ τοῦ
προστατευμένου ἀντιπάλου του. Θὰ χάσῃ λοιπὸν ἡ
Ἀγγλία ξενικὸ ἐμπόριο, διότι νὰ κερδίσῃ ἀποικιακῶς,
καὶ θὰ φορολογῇ ὡς τόσο τὴν θροφὴν τῆς χάσῃ στὶς
ἀποικίας της.

M

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Κωστή Παλαμᾶ «ΓΡΑΜΜΑΤΑ»—Ἀθήνα 1904

Γιατὶ τὸ βίπτισε τὸ καινούριον βιβλίον τοῦ ὁ κ. Πα-
λαμᾶς «Γραμματα», μᾶς τὸ λέει στὸν πρόλογόν του ὁ
δῖος : «Γιὰ τὰ γράμματα μιλάει καὶ μόνο γιὰ τὰ γράμ-
ματα» γιὰ τὰ γράμματα, ποῦ ὠραῖα εἶναι, καὶ γιὰ κείνα
ποῦ θέλουν νὰ περὶσσουν γιὰ ὠραῖα γιὰ τὰ γράμματα,
ποτὰμι τῆς ὁμορφίαις, ποῦ πηγάζοντας ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν,
λύονται πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ἀγαθοῦ. Ὁ κ. Παλαμᾶς
ἐβλήθη ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν καὶ μᾶς κάνουν νὰ νοιώσουμε
τὸ ἀγαθόν, ὅπου θέλησεν ὁ κ. Παλαμᾶς νὰ τὸ
ἀναζητήσῃ καὶ φωτεινὰ νὰ τὸ ἐκπλῶσει μπρὸς τὴν σκέψιν
μας. Μὲ λαχτάρα καὶ μ' ἐνθουσιασμὸν πρέπει νὰ τὰ δια-
βάσῃς προπάντων οἱ νέοι, ὅσοι τὴν ἀλήθειαν ἀποθυμοῦν
νὰ γνωρίσουν καὶ μ' αὐτὴ συντροφισμένοι νὰ τραβήξουν
τὸ δρόμον, ποῦ σίγουρος καὶ λαμπρὸς τοὺς ἀνοίγεται.

Εἶναι τὸ πρῶτον βιβλίον καθάριας καὶ μελετημένης κρι-
τικῆς, ποῦ ἀποχτάει ἡ φιλολογία μας, βγαλμένο ἀπὸ τὰ
χρυσόπλάτα τοῦ ἑσπερίου νοῦ καὶ ἀπὸ τὴν λαχτάραν
νὰ διακαλῇ καὶ στὴ χώρα μας, ὅτι μονάχα τὸ αἰσθημα-
τικὸς ὁμορφισμὸς ἅμα νοιώσουμε, θὰ δοῦμε νὰ μᾶς ζυγώνει

ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ Τέχνη. Δύσκαλος ψυχολόγος καὶ
προσεχτικὸς στὴ διδασχὴν τοῦ γίνεσθαι ὁ κ. Παλαμᾶς
νὰ γενιέ, ποῦ πρέπει νὰ τὸν ἀκούσῃς σ' ὅσα τῆς λέει τὸ
δυνάμειμα τοῦ νοῦ καὶ τὸ ἐκστέρωμα τῆς κρίσεως βάνει
σκοπὸ τῆς διδασχῆς του καὶ ἡ μέθοδός του δὲν εἶναι τέτοια,
ποῦ νὰ μείνῃ ἀκαρπῆ· δείχνει τ' ἀπλὰ καὶ μεγάλα
χωρὶς νὰ πελαγόνει σὲ μεταφυσικὰ καὶ δυσκολονόητα ζη-
τήματα—γιὰ νὰ κάνει τάχατις τὸ βαθὺ κριτικὸ καὶ τὸ
φιλόσοφον ζήτησιν—αἰσθάνει σὲ κείνα, ποῦ περισσότερο ἀπὸ
καθετὶ ἄλλο μᾶς χρειάζονται σήμερις ν' ἀκούσῃς καὶ
νὰ μάθῃς. Κ' ἔτσι καταστάει σωστὸς φιλόσοφος κριτι-
κός. Δὲ ζήτησε νὰ μᾶς πολυλογῇ γιὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν
Τέχνην—μὰνία τῶν ἀδυνάτων νὰ πλάσουν κατὰ ἀλη-
θειὰν—παρὰ φροντισμένα καὶ μελετημένα μᾶς μιλάει γιὰ
κείνα ποῦ θέλει καὶ ποῦ μπορεῖ νὰ νοιώσῃ καὶ νὰ τὰ χα-
νέψῃ ἡ Ῥωμαϊκὴ ψυχὴ μας. Κι' ὅπου καταπίνει νὰ εἰ-
πῇ γιὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν Τέχνην, ὅπως στὸν
«Πρόλογόν» του, στὴν «Ἠθικὴν τοῦ θεατροῦ» καὶ στὴ
βαθυστάχαστη μελέτην τοῦ αἰ Κριτικῆς καὶ ὁ Σολωμὸς»
μᾶς τὸ λέει στρωτὰ, φωτεινὰ καὶ καθάρια κρίση.

Ἐνα κομμάτι μὲς ἀπὸ τὰ πολλὰ τοῦ καινούριου
βιβλίου τοῦ κ. Παλαμᾶ ἐκχωρεῖται πρὸς τὴν ἀξίαν του
καὶ μᾶς δείχνει πρὸς τὸν ζωντανὰ ποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ συγγρα-
φεῖ καὶ καταποῦ βλέπει τὸ κομμάτι αὐτὸ εἶναι «τὸ Μύ-
θιστορῆμα τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς». «Ἡθελα, μ' ὅσο
ἐνθουσιασμὸν γράφει ὁ κ. Παλαμᾶς γιὰ «τὸν νεῖρον τοῦ
Γαννίρη», τὸ ρομάντιστον τοῦ μεγάλου μας δασκάλου Ψυ-
χάρη, μὲ τὸν ἴδιον νὰ μπορούσῃ καὶ ἐγὼ νὰ γράψω γιὰ
τὴν κριτικὴν αὐτοῦ, ποῦ τὸν ἐννοίωσεν πρὸς τὸν βαθὺ ἀπὸ
δλους. Ἐδῶ μᾶς δείχνει ὁ κ. Παλαμᾶς ποῖο εἶναι τὸ κή-
ρυγμά του, ποῦ θέλει νὰ γυρίσῃ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς
τοὺς οἱ νοῖοι τῆς πατρίδας τοῦ γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴν πηγὴν τῆς
ἀλήθειας καὶ τῆς ὁμορφίαις καὶ νὰ πρὶν ἀπ' αὐτὴν. Ὡς
πὼς σὲ συνεπαίρνει τὸ κομμάτι αὐτὸ καὶ σὲ κάνει θέλον-
τας καὶ μὴ νὰ διαβάσεις καὶ νὰ ξαναδιαβάσεις «τὸν νεῖρον
τοῦ Γαννίρη»! Μὰ τί ἄλλο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ ἀληθινοῦ
κριτικοῦ παρὰ νὰ ξεδιπλῶναι τὴν κρυμμένη ἀλήθειαν καὶ
νὰ σὲ συνεπαίρνει γιὰ νὰ γνωρίσεις μὲ σὺ νὰ ἰδῇς τὴν ζωὴν;

Τὰ «Γραμματα» θὰ χρειαστοῦν μιὰ μέρα καὶ ὅταν
ἀπαραίτητον βοήθημα σὲ κείνον, ποῦ μ' ὅδῃο τὴν ἀλή-
θειαν θὰ γράφῃ τὴν ἱστορίαν τῆς σημερινῆς φιλολογίας
μας. Ὁ «Προλόγος» τὸ «Θαμποχαράμα» μῖς ψυχῆς
ὁ «Ἰουλιὸς Τυπαλδὸς» πρὸς πολὺ ἀπὸ τὰ ἄλλα κομμάτια
εἶναι καθρέφτης πιστὸς τῆς φιλολογίας μῖς ἐποχῆς, ποῦ
ἡ μοῖρὰ τῆς μελαγχολίας μᾶς γεννᾷ. Μᾶς τὴν ἐσκεπάζει
τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ κ. Παλαμᾶς ὡς κριτικὸς δίκιος, μὰ
ποῦ καὶ ὁ πόνος τὸν δαγκάνει γιὰ τὸ πῶς πῶς μείνουμε
στὸ δρόμον τῆς ἀλήθειας. Ὅμως καὶ πόσες ἐλπίδες δὲν
κάνει νὰ φερῶμεν μὲς μας. Κ' ἔδῳ εἶναι ὁ κριτικὸς ὁ
πλάστης καὶ ἑξανειωτὴς τῶν ψυχῶν.

Ποιητὴς ὅσο καὶ κριτικὸς ὁ κ. Παλαμᾶς ζητάει καὶ
τὴ μετρικὴν τῆς σημερινῆς ποιητικῆς καὶ ἀνοίγει καινούρ-
γους δρόμους γιὰ τοὺς ποιητὰς ποῦ νοιώθουν τί θὰ εἴπῃς
ρυθμὸς, ξεδιπλῶναι μπροστὰ τοὺς κάποια μουσικὰ τῆς ψυ-
χωμένης καὶ ψυχολογημένης μουσικῆς. Καὶ γράφει, ὡς
ὠραῖα σύμβολον γιὰ ἕνα ἄλλο ζήτημα, τὴ μελέτην αἰῶν

τὸν ὑποδέχτηκαν τὸ δεκαπεντασάλλαρον, ποῦ πρέπει
μὲ ἐκχωριστὴν προσοχὴν νὰ διαβάσῃς.

Δὲ μπορούσῃς στὰ «Γραμματα» ὁ κ. Παλαμᾶς παρὰ νὰ
μιλήσῃ καὶ γιὰ τὸ μοναδικὸ ζήτημα τοῦ καιροῦ μας γιὰ
τὴ γλῶσσαν. Εἶναι σήμερις τὰ πράγματα τέτοια, ποῦ ὁ ἀλη-
θινὸς καλλιτέχνης τοῦ λόγου θὰ σταματήσει μπρὸς σ'
αὐτό. Καὶ δὲν τὸ ἐκχωρῇ ἀπὸ τὰ ἄλλα θέματα ποῦ ἐξου-
λίγει ψυχολογοῦσιν πρῶτον τὸ τί θὰ γράφῃ καὶ σὺ καὶ
σωστὰ ἴδῃς τὸ ζήτημα τῆς γλῶσσας μὲ τὰ ἄλλα καὶ εἴπῃ
τὴς ἀλήθειας τοὺς ἀνέκδοτους. Γλῶσσα καὶ Τέχνη συντρό-
φισμένα. Γλῶσσα καὶ ὁμορφία σφικτοδεμένα. Γλῶσσα καὶ
ζωὴ ἀδερφωμένα. Δὲ μιλάει σὰ γλωσσολόγος. Λογιῖνος
γίνεται. Ἡ καλύτερα μιλάει σὰ ποιητὴς, ποῦ εἶναι. Τὰ
ὅσα λέει παντοῦ στὸ βιβλίον τοῦ γιὰ τὴν γλῶσσαν εἶναι ἡ
ποίησις τῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης ὅπως ποίησις εἶναι
καὶ ὁ τρόπος ποῦ γράφει.

Μὰ δὲν ἔχουν κανένα ψεγάδι τὰ «Γράμματα» καὶ δὲν
παίρνουν συζήτησιν οἱ ἰδέαι καὶ οἱ γνώμεις ποῦ ἐκεῖ μέσθ
εἶναι πλούσια σκορπισμένες. Δὲν ἔχει σὲ μερικὰ πράγματα
τὴς ἀδυναμίας του; Δύσκολη ἡ ἀπόκρισις, μὰ καὶ πρὶν
σκεπτῶ τὴν δυσκολίαν εἶχα στὸ νοῦ μου κάποιοι σημερινοῦ
Γάλλου τεχνικῆς τὰ λόγια : «κρίνοντας τοὺς ἄλλους ὁ
ἄνθρωπος τὴς πρὸς πολλὰς φορὰς γαλιέται καὶ κάνει πολλὰ
λάθια.» Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ δὲν κρίνω μονάχα τὴν γλῶσσαν
καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν μου γιὰ τὰ «Γραμματα» φανερώνω.
Μὰ τὰ ἴδια λόγια τοῦ Γάλλου ἂς ἔχουν στὸ νοῦ τους καὶ
ὅσοι θὰ θελήσουν νὰ εἰποῦν, πῶς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Πα-
λαμᾶ δὲν εἶναι φωτεινὸς ὁδηγὸς ποῦ φέρνει στὸ λουλου-
δισμένο περιβάλλον τῆς ὁμορφίαις, τῆς ἀλήθειας, τῆς ζωῆς.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

Εἰδοποιεῖ ὅτι,

Ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου τίθεται εἰς χρῆσιν τὸ ἐκπαι-
νητικὸν ἐπὶ τῶν γραμμῶν Κηφισίας καὶ Λαυρίου
ἔχον ὡς ἀκολουθῶν : Ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Κηφισίαν II. M.
5.30,—7.30,—9.30,—11.45,—M. M. 2, 3, 4,
6, 8.

Ἐκ Κηφισίας δι' Ἀθηνῶν II. M. 6.40,—8.40,
—10.40,—M. M. 1.15,—3.10,—5.10,—6.10,
—7.10,—9.10.

Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς προσηρῶνται :

Ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Κηφισίαν II. M. 10.30—M. M.
5,—7,—9.

Ἐκ Κηφισίας δι' Ἀθηνῶν II. M. 11.50 M.M.
4.10—8.10—10.10.

Γραμμὴ Λαυρίου

Ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Λαύριον II. M. 8.15,—M. M.
3.50.

Ἐκ Λαυρίου δι' Ἀθηνῶν II. M. 6.40,—M. M.
4.15.

Ἀθήνησι 30 Μαρτίου 1904

(Ἐκ τοῦ γραφείου)

σαν. Καὶ γι' αὐτὸ ἀδιάκοπα ἦσαν τὰ φίλια καὶ τ'
ἀγκαλιάσματα σφιχτὰ σὰ νὰ ἦσαν κολλημένοι καὶ ἡ-
ταν τὰ φίλια φοβισμένα καὶ τ' ἀγκαλιάσματα λυπη-
μένα, σὰ νὰ ἦσαν ἐξῆς τὴν ὥρην ὁ ἀφέντης ἡ μπορούσε νὰ
τοὺς ἰδεῖ.

Εἶ. Μὰ κοντὰ στὰ ἄλλα τοὺς βρῆκε καὶ μιὰ τέτοια
σύχυσιν. Ἦσαν κάποιοι Λάμπης, βοϊδολάτης, κακὸς
ἄνθρωπος, ποῦ καὶ αὐτὸς ζήτοῦσε τὴν Χλόην γιὰ γυναι-
κα ἀπὸ τὸ Δρύνακα καὶ ὡς τὰ τώρα χάρισματὰ πολλὰ
τοῦχε δώσει γιὰ νὰ πετύχῃ τὸ γάμον ἅμα λοιπὸν ἐν-
νοίωσεν ὅτι, ἂν δώσει τὴν ἀδελφὴν τὸ ἀφεντικὸν, θὰ τὴν
πάρει ὁ Δάφνης, ζήτοῦσε τρόπον ποῦ νὰ θυμώσει μ' αὐ-
τοὺς ὁ ἀφέντης καὶ ξέροντας ὅτι αὐτοὺς ἀγαποῦσε πολὺ
τὸ περιβόλι, σκέφτηκε νὰ τὸ χαλάσῃ ὅσο μπορούσε πε-
ρισσότερον καὶ νὰ τὸ ρημάξῃ. Μὰ ἂν ἐκοθε τὰ δέντρα
θὰ πιανόταν ἀπὸ τὸ χτύπον γιὰ τοῦτο ἔβαλε στὸ νοῦ
τοῦ τὰ λουλούδια νὰ χαλάσῃ. Ἀφοῦ λοιπὸν φύλαξε τὴν
νύχταν καὶ πῆδησε τὸ φράχτην, ἀλλὰ ξεριζώσας, ἀλλὰ
ἐκοψε καὶ ἀλλὰ τὰ σαλαπάτῃς, σὰν ἄγριο γούρουνον καὶ
ὕστερς ἔφυγε χωρὶς κανέναν νὰ τὸν νοιώσῃ.

ΣΤ'. Κι' ὁ Λάμπης τὴν ἄλλην μέραν μπαίνοντας
στὸ περιβόλι, λογάριζε νὰ τὰ ποτίσῃ ἀπὸ τὴν πηγὴν.
Μὰ ἅμα εἶδε ὅλο τὸ μέρος ρημαγμένο σὰ νὰ τὰ εἶχε
κάμει αὐτὰ ὀχρὸς κουρέας, ξέσκισε ἀμέσως τὰ ρού-
χά του καὶ μὲ φωνὴ δυνατὴ ἔκραξε τοὺς θεοὺς ὡς ποῦ

καὶ ἡ Μυρτάλη, ἀφίοντας ὅτι κρατοῦσε στὰ χεῖρά της,
ἔτρεξε ἔξω, καὶ ὁ Δάφνης, βάνοντας μπροστὰ τὰ γί-
δια, γύρισε πίσω καὶ ὅταν τὰ εἶδαν φώναζαν καὶ φου-
νάζοντας ἐκλαίγαν καὶ λυπόντουσαν ὅλοι γιὰ τὰ λου-
λούδια, μὰ ἀπὸ τὸ φόβον τοῦ ἀφέντης ἐκλαίγαν ὁ-
κλαίει ὅμως καὶ ὁποῖος ξένος τύχαινε νὰ βρεθῇ ἐκεῖ.
Γιατὶ εἶχε ρημαχτεῖ ὅλος ὁ τόπος καὶ ὅλη ἡ ἄλλη γῆς
ἦσαν σὰ λῶσπῃ. Κι' ἂν κανένα ἀπὸ τὰ λουλούδια
ἔφυγε τὸ χαλασμένο, ἀνθίζε καὶ ἔλαμπε καὶ ἦσαν ἀκόμη
ὁμορφὴ καὶ χάμονος πεσμένο. Πετοῦσαν ἀπὸ πάντου τους
καὶ μέλισσες ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλην, ἀδιάκοπα βουή-
ζοντας σὰ νὰ κλαίγαν καὶ αὐτὲς.

Ζ'. Κι' ὁ Λάμπης ἀπὸ τὴν σαστισμὰν του καὶ
τοῦτα ἔλεγε :

—Ὡμίε ἡ τριανταφυλλία, πῶς εἶναι τσακισμένη!
πῶ, πῶ τὰ γιούλια πῶς εἶναι πατημένα! Ὡς οἱ λαλῆδες
καὶ τὰ μαρούσια, ποῦ τὰ ξεριζώσας κάποιοι κακὸς ἄν-
θρωπος! θάρθει ἡ ἀνοιξὴ καὶ αὐτὰ δὲ θ' ἀνθίσουν· θὰ
ξαναγυρίσῃ τὸ καλοκαίρι καὶ αὐτὰ δὲ θὰ λουλούδισουν·
τὸ χυνόπυρον, μὰ αὐτὰ κανένα δὲ θὰ στεφανώσουν· μὴτ'
ἐσὺ ἀφέντης Διδόνεις δὲ λυπηθήκης τὰ κακόμοιρ' αὐτὰ
λουλούδια, ποῦ καθόσουν σιμά τους καὶ τὰ ἔβλεπες, καὶ
ποῦ μ' αὐτὰ σὲ στεφανώσας πολλὰς φορὰς πῶς θὰ δει-
ξῶ τώρα τὸ περιβόλι σ' ἀφεντικόν; καὶ ποῖος θὰ γίνῃ
ἐκεῖνος ἅμα τὰ ἰδεῖ; θὰ κρεμάσῃ γέρον ἄνθρωπον ἀπὸ

καμὶὰ φτελιά, σὰν τὸ Μαρσὺα μὰ ἴσως καὶ τὸ Δάφνη
σάματις νὰ τὰχουν κάμει αὐτὰ τὰ γίδια του.

Καὶ μὲ τὰ λόγια τοῦτα ἔχουναν πρὸς τὸν Δάφνη
καὶ ἐκλαίγαν ὅχι τὰ λουλούδια πρῶτον, παρὰ τὰ κομμάτια
ἐκλαίει καὶ ἡ Χλόη τὸ Δάφνη πῶς θὰ κρεμαστῇ, καὶ
παρκαλοῦσε νὰ μὴν ἔρθῃ πρὸς τὸ ἀφεντικόν τοῦ καὶ
περνοῦσε μέρες πικραμένες, σὰ νὰ ἔβλεπε τὸ Δάφνη ἀπὸ
τὴν νύκτα νὰ χτυποῦν μὲ τὸ καμτσίκι.

Ἡ. Κι' ὅταν πρὸς ἔρχετο νὰ νυχτόναι ὁ Εὐδρόμος
τοὺς ἔφερνε εἰδησιν, ὅτι ὁ γέρον ἀφέντης τοὺς θὰ φτάσει
ὕστερς ἀπὸ τρεῖς μέρες· τὸ παιδί του ὅμως θάρθει αὐ-
ριο. Σκέφτονταν λοιπὸν τὰ ὅσα εἶχαν γίνῃ καὶ τὰ ἔλε-
γαν καὶ στὸν Εὐδρόμον. Κι' αὐτοὺς ὄντας καλαβελήτης
τοῦ Δάφνη συμβούλευε νὰ φανερώσουν τὰ γενομένα πρῶ-
τον στὸν νιὸ ἀφέντην, καὶ τοὺς ἔδινε τὸ λόγο του πῶς
θὰ τοὺς βοηθήσῃ καὶ αὐτοὺς γιὰ τὸν σιμωρῆσιν, εἰπε-
δὴ εἶχαν φάει ἕνα γάλα. Κι' ὅταν ξημέρωσε ἔτσι
ἐκάμαν. Ἦρθεν ὁ Ἀστὺλος καθάρα καὶ ὁ παρὰ σιμῶς
του, καὶ αὐτοὺς καθάρα. Ἐκεῖνος μὲν ἔβγαλε γένεια,
καὶ ὁ Γνάθωνας (γιατὶ ἔτσι τὸν ἔλεγαν) ζουρίζοντας ἀ-
πὸ πολὺν καιρὸν. Καὶ τότες ὁ Λάμπης μὰζι μὲ τὴν
Μυρτάλη καὶ τὸ Δάφνη, πέφτοντας μπρὸς τὰ πόδια
του, παρκαλοῦσαν νὰ λυπηθῇ γέρον κακομοῖρῃ καὶ ἀπ'
τὸ θυμὸν τοῦ πατέρα του νὰ τὸν γλυτώσῃ, γιὰτὶ κα-
θόλου δὲν ἔφταιγε. (ἀκολουθεῖ)